

Posudek oponenta diplomové práce – teoretická část

Jméno a příjmení studenta	BcA. Petra Bašňáková		
Studijní program	Výtvarná umění		
Obor/ateliér	Multimédia a design/Reklamní fotografie		
Forma studia	prezenční	Akad. rok	2023/2024
Název práce	MAGICKÝ REALIZMUS AKO PRIENIK DO SVETA ĽUDSKEJ ÚTOPIE, (Znovuzrozená tendencia v súčasnej dokumentárnej fotografii)		
Oponent práce	Doc. Mgr. Art. Silvia Saporová, ArtD.		

Teoretická diplomová práca Petry Bašňákovovej, už svojim „siahodhlým“ názvom, naznačuje diplomantkin eminentný záujem o fenomén magického realizmu a jeho vplyvu na súčasnú dokumentárnu fotografiu. Téma sa pre Petru stáva prostriedkom pochopenia vlastnej fotografickej tvorby, a taktiež uchopenia prác vybraných autorov, ktorí sú špecifický v používaní vizuálnych prvkov magického realizmu. V teoretickej práci si diplomantka kladie niekoľko zásadných otázok, ale dominantnou je fotografická sonda do sveta ľudskej útopie, ktorý vníma práve formou súčasného trendu „nostalgického“ návratu k analógovej fotografii a obrazom evokujúcim filmové scény, alebo prepracované maliarske výjavy. Autorka si plne uvedomuje nejednoznačnosť termínu magického realizmu, a pozorne sleduje napätie a vzájomný vplyv fikcie a reality vo fotografických obrazoch. Hlavným cieľom diplomovej práce je pochopenie vývoja od klasického spracovania dokumentárnej fotografie a jej následnému posunu k vizuálu magického realizmu, avšak už s obsahovým podtextom aktuálnych problémov nášho sveta.

Diplomantka štrukturuje prácu do troch ťažiskových kapitol : 1. *Na pomedzí skutočnosti a ilúzie*, 2. *Prerod k inakosti* a 3. *Znovuzrozená tendencia vo fotografii*. V prvej kapitole si definuje pojem magický realizmus v umení, a to predovšetkým v maľbe, literatúre a vo filme. Prevádza sa nás tvorbou podstatných osobností tohoto umeleckého smeru a podrobne sa pozastavuje pri jeho teoretických a výtvarných východiskách. Podkapitola 1.2. *Túžba po vyobrazení reality* sa venuje už priamo začiatkom fotografického média a významným predstaviťom tej doby ako napr. *Jacob Riis*, *August Sander*, *Eugén Atget*. Popisuje zásadné spoločenské okolnosti utvárajúce podobu dokumentárnej fotografie: vypuknutie prvej svetovej vojny, veľkú hospodársku krízu, a na príklade organizácii Farm Security Administration, analyzuje tvorbu *Walkera Evansa*. Diplomantka pokračuje ďalším milníkom vo fotografii a to k agentúre Magnum Photos a jej zakladateľom *Robertovi Capovi* a *Henri Cartier Bressonovi* atď. Tu si diplomantka opodstatňuje význam dokumentárnej fotografie na predpoklade humanistického zaznamenávania spoločenských, sociálnych a politických udalostí.

V druhej kapitole, zasvätenej podľa diplomantky, už priamemu prerodu fotografie k „inakosti“, predstavuje autorov amerického subjektívneho dokumentu od *Diana Arbus*, *William Egglestona* k sociálnemu dokumentu prelomového fotografa *Joela Sternfelda*. U *Sternfelda* vyzdvihuje spôsob, akým dokáže absurdné situácie reálneho života fotograficky konštruovať a vyvolať v divákovi „útopické“ stavy bytia.

V poslednej - najobsažnejšej kapitole 3. *Znovuzrodená tendencia vo fotografii* sa Petra sústreďuje na „gro“ svojej teoretickej práce: a to najsúčasnejších autorov presahujúcich konvenčný dokument a objavujúcich vo fotografii prvky magického realizmu súčasnej doby. V štyroch podkapitolách si diplomantka vymedzuje pre ňu zásadné okruhy tém súčasného fotografického dokumentu napr. antropocén, samota ako únik pred civilizáciou, sociálna krajina a globálne otázky ľudstva.

Podkapitola 3.1. *Samota ako únik pred civilizáciou* zahŕňa v sebe autorov spojených na základe psychologických pojmov nihilizmu a eskapizmu. Filozofia úniku pred realitou života, vyznávanie slobody a práva na vlastný život oddelený od celku spoločenstva, je Petriným východiskom pre podrobnú analýzu samoty a hlbkej očisty ľudskej duše v dielach *Aleca Sotha*. Diplomantka, v tejto časti práce, objavuje nových autorov, súputníkov vlastnej generácie, ktorý síce nadväzujú na svojich predchodcov ako napr. spomínaný *Alec Soth*, ale prinášajú vlastné autentické koncepty. Sem zaraďuje napr. rusko – nemeckú autorku *Nannu Heitmann* a jej sériu *Trajekt cez rieku Jenisej do dediny Erzhey, 2018* a britského fotografa *Alexa Ingrama* s hlbkovou štúdiou účinkov geografickej a medziľudskej izolácie obyvateľov odľahlých častí Britských ostrovov: *The Gatekeepers, 2019*.

V podkapitole 3.2. analyzuje Petra zásadné projekty a rôzne prístupy dokumentaristov pracujúcich s prvkami magického realizmu v kontexte tendencií antropocentrizmu. Do popredia stavia „enigmatické“ dielo *Odesa z roku 2023 od Yeleny Yemchuk*, ktorá vo svojich imaginárnych výjavoch zo života ukrajinského veľkomesta, (ešte pred ruskou inváziou), akoby ilustruje útopické príbehy bytosti, žijúcich v inej realite. Ďalšou autorkou je *Lumi Tuomi* a jej dokumentárne - konceptuálny projekt *Unveil, 2022* o skupinke žien postihnutých alopeciou. Diplomantka rozoberá fotografické postupy týchto autoriek, prácu s kompozíciou a špecifickou farebnosťou. V kapitole stretávame ešte mnoho ďalších fotografov a fotografky objavených autorkou napr. *Sabiha Cimen, Justine Kurkland, Max Miechowski, Tori Ferenc, Cian -Oba Smith* atď.

V posledných podkapitolách si diplomantka definuje súčasné postavenie fotografického média na pozadí rozšírenej popularity sociálnych médií a nastieňuje globálne otázky našej spoločnosti. Upozorňuje na zoskupenie piatich nemeckých autorov DOCKS, založeného v roku 2018, zaoberajúcich sa výhradne vizuálom magického realizmu. Spoločná symbióza v obsahovej aj vizuálnej stránke tejto skupiny, ich stavia dopredia súčasnej dokumentárnej scény. Diplomantka tu akcentuje najvýraznejší výrazový prostriedok DOCKS a to používanie tzv. pastelovej farebnosti. Fotografie so zložitými kompozíciami a s charakteristickou farebnosťou, tak evokujú maľby z 19. storočia. Diplomantka, ďalej svoju pozornosť, sústreďuje na autorov zaznamenávajúcich izraelsko- palestínsky konflikt a dokumentujúcich príľahlé oblasti napr. *Motaz Azaiza, May Goldstein, Felipe Romero Beltrán*. Diplomovú prácu uzatvára Petra podkapitolou 3.4 *Sociálna krajina* kde sa vracia k pojmu nová topografia vo fotografii a k tvorbe súčasných autorov pracujúcich so sociálnou krajinou – krajinou transformovanú ľudským konaním. Diplomantka podrobne analyzuje diela *Martina Kollára, Joea Freemana juniora, Mohameda Hassana, Larsa Duchatea, Petra Pikulíka a Cihana Demirala*.

Teoretická diplomová práca Petry Bašnákovej je rozsiahla nielen svojou obrazovou prílohou, ale aj rozsiahla celkovým rozsahom práce a tiež množstvom autorov v nej uvedených. Oceňujem diplomantkin rozsiahly prehľad v súčasnej fotografii, predovšetkým autorov, ktorí sú s ňou generačne spojený, a to konkrétne v téme, ktorá je typická aj pre jej vlastnú umeleckú tvorbu. Petra suverénne dokazuje, že je autorkou s vlastným umeleckým aj teoretickým názorom, a zároveň je schopná s veľkou pokorou a citlivosťou pristúpiť k tvorbe autorov,

ktorí ju fascinujú a ktorých obdivuje. Osobne si vážim, predovšetkým, akým spôsobom diplomantka do textu vložila svoje subjektívne – vnútorné prežívanie jednotlivých fotografických diel. Je škoda, že do svojej teoretickej práce nezahrnula aj vlastnú tvorbu, ktorá by bola autentickým vyústením problematiky, ktorej sa s takou osobnou vehemenciou venuje.

Komplexne považujem diplomovú teoretickú prácu Petry Bašnákovéj za kvalitnú a prínosnú pre ateliér Fotografie. Doporučujem ju komisii prijať a navrhujem hodnotenie A.

Návrh klasifikace:A - výborně.....

V(e)Zlíně..... dne17. 5. 2024.....

.....
podpis oponenta práce

Pro klasifikaci použijte tuto stupnici:

A - výborně	B - velmi dobře	C - dobře	D - uspokojivě	E - dostatečně	F - nedostatečně
-------------	-----------------	-----------	----------------	----------------	------------------